Turkish Studies *Information Technologies and* *Applied Sciences*

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 313-330

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22833

ISSN: 2667-5633

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 14.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (25.03.2019)-Referee 2 (22.03.2019)- Referee 3 (03.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENME DERSİNİN GELİŞTİRİLMESİNE DÖNÜK ALAN UZMANI GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

İlker USTA - Nilay ÖZER** - Onur YUMURTACI****

ÖZ

Bu çalışma Usta, İşcan ve Yiğit (2019) tarafından yapılmış olan “Açık ve uzaktan öğrenme dersinin geliştirilmesine dönük eğitim fakültesi uzman görüşlerinin belirlenmesi” başlıklı araştırmanın önerileri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, 2018 yılında güncellenen öğretmen yetiştirme programlarına getirilen “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin geliştirilmesine dönük alan uzmanların görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme yöntemleriyle seçilmiştir. Durum çalışması olarak desenlenen bu araştırmaya açık ve uzaktan öğrenme alanında çalışmalar yürüten on bir akademisyen dâhil edilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler önce dijital ses kaydedici ile kayıt altına alınmış daha sonra yazıya dökülmüştür. Uzmanlar ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel bir yaklaşımla içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda uzmanlar Açık ve Uzaktan Öğrenme dersinin geliştirilmesine yönelik öğretmen yeterlikleri, ders uygulaması ve sisteme dönük görüşler bildirmişlerdir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde öğretmen yeterliklerine dönük görüşler mesleki beceriler ve kişisel sosyal beceriler olarak iki kategoriden oluşmaktadır. Dersin uygulanmasına dönük görüşler ise yöntem, süre, zorunluluk, ders yürütücüsü ve ders içeriği olarak beş kategoriden oluştuğu

* Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, E-posta: ilkerusta26@gmail.com

** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, E-posta: pdnilay@hotmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, E-posta: oyumurtaci@anadolu.edu.tr

görülmektedir. Sisteme dönük görüşler ise farkındalık, nedir, ne değildir?, katkı ve yaygınlaştırma olarak dört kategoriden oluştuğu görülmektedir. Uzmanlarca; Açık ve uzaktan öğrenme dersinin akademik katkı sağlayacağı, uzaktan ders verebilen öğretmenlerin yetiştirileceği, uzaktan eğitime karşı olumsuz algıyı kıracağı gibi görüşler en çok belirtilen durumlar olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Açık ve uzaktan öğrenme, açık ve uzaktan öğrenme dersi, program geliştirme

THE DETERMINATION OF FIELD EXPERTS REGARDING THE DEVELOPMENT OF OPEN AND DISTANCE LEARNING COURSE

ABSTRACT

This research was conducted based on the recommendations for further research in Usta, İşcan and Yigit's (2019) study titled "Education faculty expert opinions regarding the development of open and distance learning courses". The aim of this study is to examine academical field experts's opinions in depth and developing "Open and Distance Learning" course for Education Faculties Teacher Training Programs updated in 2018. The sample of the study is prepared criterion sampling method which is one of the purposive sample types. The current study included eleven academican who are studying about open and distance learning academical field. A semi-structured interview form developed by researchers was used as data collection tool in the study. The negotiations made are recorded with the digital sound recorder and then written to the article. The obtained data were subjected to content analysis with a qualitative approach. At the end of the research, experts reported teacher competencies, course implementation and system views on the development of the "Open and Distance Learning" course. When the results of the study are examined that the opinions about teacher competencies are composed of two categories as professional and personal social skills. The views of the implementation of the course consist of five categories: method, time, requirement, course instructor and course content. The last, the opinions about system are composed of four categories as awareness, what is or not?, contribution and dissemination. Results show that the open and distance learning course will contribute academically, teachers who can give distance courses will be trained and the negative perception against distance education will break opinions mentioned by the experts are the most stated.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

This research was conducted based on the recommendations for further research in Usta, İşcan and Yigit's (2019) study titled "Education faculty expert opinions regarding the development of open and distance learning courses".

Purpose

This research aims to study the opinions of academics in the field of open and distance education regarding the possible benefits of an ‘Open and Distance Learning’ course presented to prospective teachers in teacher training programs of education faculties based on the updated curriculum of 2018.

Method

Within this study, opinions of experts conducting research in the field of open and distance education regarding the development of an ‘Open and Distance Learning’ course included in the 2019-2020 course curriculum of education faculties were determined and a qualitative case study was conducted revolving around the fundamental query ‘how should it be?’ using an interpretive approach.

Criterion sampling was used as a purposive sampling method to determine participants of the study. Eleven individual academics in the field of open and distance learning were included in the study. Nine of these participants are employed at the Anadolu University Open Education Faculty, two are employed at the Anadolu University Faculty of Communication Sciences.

Data collection and Analyses

In order to gather the opinions of field experts regarding the open and distance learning course using their own words, the interview method was utilized as a data gathering tool. As such, a semi-structured interview form was prepared based on the purpose of this study.

As this study follows a qualitative research design, content analysis was conducted on the data gathered. During the content analysis, coding was conducted on the transcribed interviews. Following the coding, categories for these codes were constructed and themes emerged from each category, with participant opinions being supplemented with descriptive keywords and short phrases retrieved from their interviews. The coding, categorizing and thematic analysis was conducted in accordance with the categorization provided by Usta, İşcan and Yiğit (2019) in their study “Education faculty expert opinions regarding the development of open and distance learning courses”.

Results

Based on the changes made to teacher training programs in 2018 by the Turkish Higher Education Council, the addition of technology focused content and application focused courses with contemporary teaching approaches to higher education programs was observed.

One course included in these changes is “Open and Distance Learning”, which aims to ensure the adoption of an understanding of lifelong learning in accordance with the Turkish Ministry of Education Vision 2023, by elevating the interaction between content-instructor-technology in accordance with trends in the literature of the field. In this regard, the opinions of experts in the field of open and distance learning on this course may be considered highly important in the course achieving its goal.

The field of open and distance learning is multidisciplinary. From educational sciences to technological developments, communication sciences to sociology, a broad perspective on the subject matter is of great importance. Thus, considering the content of learning and teaching environments merely being supported with technological tools would be grossly underestimating the field as a whole. In a study conducted on the experts in education faculties whom developed this course, while multiple perspectives regarding the open and distance learning course were garnered, the fundamental finding was an emphasis on technology literacy, use of technology in classes, and the enrichment of the teaching environment (Usta, Işcan & Yiğit, 2019). This study, however, approaches this class from a broader perspective than those of the experts from the education faculty. The varying opinions of both groups of experts were included in the thematic analysis of expert opinions of the open and distance learning course regarding teacher competences, course applications and the system as a whole.

Regarding the theme of teacher competences and under the occupational skills category, both groups of experts had parallel opinions regarding 'communication-interaction', 'use of appropriate technology in classes', 'making classes enjoyable', and 'monitoring student progress in technological environments' whereas the expert groups had differing opinions regarding 'production of content using technology', 'being a teacher who can teach at a distance', 'acquiring planning skills', 'organizing extracurricular activities', 'the mandatory state of technology use', and 'greater efficiency with less effort' within the context of the course. Opinions regarding being teachers who can teach at a distance and the now mandatory use of technology in educational environments were the most frequently stated opinions.

Within the theme of teacher competencies, regarding the social skills category, both expert groups described similar situations with different terminology and concepts. Education faculty experts used the phrase 'knowing individual differences' while experts in the field stated 'understanding the differentiation in the learning styles of children', education faculty experts used the phrase 'lifelong learning' while field experts referred to the same concept with the phrase 'being a distance learning individual'. Field experts differed in their opinion regarding 'awareness of keeping up with the times' under the personal and social skills category.

Regarding the application of the course, field experts provided broader opinions compared to education faculty experts. Field experts offered differing opinions regarding 'method', 'duration', 'obligation', 'course instructor', and 'course content'. Field experts specifically expressed within the methodology category that 'the course should be provided using distance teaching methods', within the duration category that 'due to the high density of the content, the course should be provided in at least two semesters', that the course should be included in all programs as a 'mandatory course', that the 'course instructor must have a graduate degree in the field'. Within the theme of course application opinions, the most opinionated section was the 'course content' category. Field experts primarily expressed their opinion that regarding content, 'instructional design' should be emphasized,

‘correlations with other courses should be established’, and ‘each individual branch should be provided with different activities and content’.

Regarding opinions on the system in general, significant differences emerged between field experts and education faculty experts. Field expert opinions emphasized the establishment of ‘awareness’ of the system, determining ‘what the open and distance learning course is or what it is not’, the ‘type of contribution’ it provides, and how it may ‘prevail’ or spread. Within the awareness category, an opportunity for the ‘dissolution of the negative perception regarding distance education’ was considered important, while the ‘technological characteristics provided in face to face learning environments were better utilized in distance learning with a broader and more professional understanding’, significant ‘academic contribution’ through applications such as the FATİH project, EBA project, and the introduction of open and distance learning as a separate field for associate degrees, and lastly the opinion that the proliferation of open and distance learning should be ensured by ‘providing content regarding open and distance learning not only to prospective teachers but also currently employed teachers and academics at universities’.

Conclusion and Recommendations

In light of these findings, the following recommendations may be made regarding this course in teacher training programs of education faculties.

- The course should be mandatory for all teaching programs.
- The course should be conducted with multiple instructors given that there are a sufficient number of experts in the field.
- Each branch should provide content other than the lowest common denominator.
- The course should be offered using blended and hybrid methods with an emphasis on distance instruction.
- The subject of instructional design should be covered in a practical, applied manner.
- Content regarding assessment and evaluation using distance education technologies should be provided.

Keywords: Open and distance learning, open and distance learning course, curriculum development

1. GİRİŞ

Açık ve Uzaktan Öğrenme, 2015 yılında Sosyal Bilimler Temel Alanı içinde Doçentlik Bilim Alanı olarak Üniversiteler Arası Kurul (ÜAK) tarafından kabul edilmiştir. Böylece açık ve uzaktan öğrenme kapsamında yüksek lisans ve doktora programlarını tamamlayan kişilerin kendi alanlarında doçentlik unvanına sahip olmalarının önü açılmıştır. Açık ve uzaktan öğrenmenin doçentlik bilim alanı olarak tanımlanmasıyla alanda bilgi üretiminin teşvik edilmesi ve daha sistematik hale getirilmesi sağlanmıştır. Alınan bu kararlar Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) akademik düzeyde açık ve uzaktan öğrenme alanına ilişkin politika belirlediği anlaşılmaktadır. Açık ve uzaktan öğrenme bilim alanı

“Materyal Geliştirme”, “Ölçme ve Değerlendirme”, “Uzaktan Öğretim Tasarım ve Yönetimi” ve “Uzaktan Öğretim Teknolojileri” anahtar kelimelerinden oluşmaktadır. Burada YÖK’ün, açık ve uzaktan öğrenme alanına materyal geliştirme, ölçme, değerlendirme, tasarım, yönetim ve teknoloji gibi çok boyutlu özellikleri dikkate alarak değerlendirdiği görülmektedir.

Akademik hiyerarşide en üst düzeyde açık ve uzaktan öğrenme alanı için alınan bu kararın ardından 2018 yılında YÖK öğretmen yetiştirme lisans programlarının geliştirilmesine ilişkin çalışma yürütmüştür. Program geliştirme çalışmalarının odağına 2017-2023 yıllarına ilişkin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ve Öğretmen Strateji Belgesi ve ayrıca Yükseköğretimde Bologna sürecine dönük uyum çalışmalarını dikkate aldığı ve programlara teknoloji odaklı içerik ve uygulama odaklı dersleri ekleyerek ders-öğretmen-teknoloji birlikteliğini oluşturmaya çalıştığı görülmektedir. Özellikle öğretmen yetiştirme programlarının tamamına - Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi programı (BÖTE) için alan bilgisi, diğer öğretmenlik programları için meslek bilgisi- “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersini getirmesi 2015 yılında alınan kararın bir devamı olarak düşünülebilir.

Bu çalışma Usta, İşcan ve Yiğit (2019) tarafından yapılmış olan “Açık ve uzaktan öğrenme dersinin geliştirilmesine dönük eğitim fakültesi uzman görüşlerinin belirlenmesi” başlıklı araştırmanın önerileri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. İlgili araştırmada eğitim fakültesi öğretim üyelerinin “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersine ilişkin öğretmenlerin mesleki ve sosyal becerilerine, dersin uygulanması aşamasında kullanılacak yöntem ve açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin işlevselliğine dair görüşler bildirdikleri görülmektedir. Araştırma bulgularına göre Eğitim Fakültesinde görev yapan uzmanlar “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersini daha çok teknoloji odaklı uygulamalar biçiminde görmektedirler.

Uzaktan eğitim sistemine sadece teknolojik bir platform olarak bakılması halinde eğitsel birçok hatanın ortaya çıkmasına sebep olabileceği düşünülebilir. Disiplinlerin iç içe geçtiği bir alan olan açık ve uzaktan öğrenme, pedagojiden iletişime, sosyolojiden bilgi ve iletişim teknolojilerine kadar geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmeli ve sistem tasarımlarken tüm bu disiplinlerin önerdiği durumları sistematik bir bakış açısıyla işe koşulmalıdır (Usta, 2018). Akademik çeşitliliğinin ötesinde ayrıca yapısı gereği sağladığı esnek öğrenme koşulları ile örgün eğitim alamamış kişilere eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ile eğitim imkânı sağlaması ve bu sayede de insani gelişmeye ve toplumsal refah artışına katkıda bulunması (Kandemir, 2014) alana daha dikkatli bakmamız gerektiğini göstermektedir.

Bu noktada açık ve uzaktan öğrenme alanından öğretim üyelerinin görüşlerini belirlemek bu dersin beklenen hedefe ulaşması noktasında önemli görülmektedir. Bu çalışma, 2018 yılında güncellenen eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarına getirilen “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin, bu dersi alan öğretmen adaylarının meslek hayatlarında ne tür fayda sağlayabileceği hususunda açık ve uzaktan öğrenme alanında çalışmalar yapan öğretim elemanlarının görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiş bir durum çalışmasıdır. Nitel araştırma, tanımlama, çözümleme, yorumlama ve anlamla ilgili terimlere ulaşmaya çalışan teknikleri kapsayan süreçler bütünüdür (Merriam, 2015: 13). Durum çalışması ise, araştırılan konunun bir yönünün derinlemesine incelenmesine imkân tanır (Merriam, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2011; Çepni, 2014). Ayrıca durum çalışması diğer yöntemlerle gözden kaçırılacak ayrıntılı bilgilerin derinlemesine incelenmesine de imkân verir (Punch, 2005). Genel olarak çalışmanın odağı ‘ne’, ‘nasıl’ ve ‘niçin’ sorularını cevaplamak olduğundan bir durumu meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir duruma ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir durumu değerlendirmek amacıyla da bu araştırma yöntemi kullanılabilir (Gall, Gall ve Borg, 2007). Bu araştırmada, 2019-2020 öğretim

yılında eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarına getirilen “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin geliştirilmesi durumuna ilişkin açık ve uzaktan öğrenme alanında çalışmalar yürüten uzmanların görüşlerinin belirlenerek, yorumlayıcı bir yaklaşımla “nasıl olmalı?” sorusuna cevap aranmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada amaçsal örneklem çeşitlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde seçim için önemli olduğu düşünülen ölçütler belirlenmekte ve bu ölçütlere göre seçilen örneklem araştırma evrenini bütün nitelikleri ile temsil ettiği düşünülmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Bu kapsamda görüşme gerçekleştirilen uzmanların üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapması, açık ve uzaktan öğrenme alanında çalışmaları olması ve bu alana ilişkin ders veriyor olması gibi ölçütler belirlenmiştir. Mevcut çalışmaya, açık ve uzaktan öğrenme alanından on bir farklı öğretim üyesi dâhil edilmiştir. Bu uzmanların dokuzu Açıköğretim Fakültesinde ikisi de İletişim Bilimleri Fakültesinde görev yapmaktadırlar. Uzmanların kimliklerini gizli tutmak amacıyla görüşme sırasına göre uzmanlara U1, U2, U3, U9 ve U11 şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, alandan uzmanların açık ve uzaktan öğrenme dersine ilişkin düşüncelerini anlamak, bizzat kendilerinden ve kendi terimleriyle görüşlerini almak amacıyla görüşme yöntemi seçilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın amacına ulaşmak üzere hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan uzmanların görüşlerini tespit etmek için ön açıklamalı bir soru ve gelen cevaplara göre ilgili soruya sadık kalmak üzere farklı açık uçlu sorulardan oluşan uzman görüşme formu araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Görüşme formu araştırmacılar tarafından farklı kişilere 3 kez uygulanarak tecrübe edilmiştir. Tutarlı bilgilerin alınması ve benzer konulara odaklanma amacıyla ikisi uzaktan öğretim alanında biri de ölçme ve değerlendirme alanında uzman olan üç öğretim üyesinden görüş alınarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır.

Bu çalışmada kullanılan görüşme formu şu şekildedir.

“Uzaktan Öğretim Bölümü Açık ve Uzaktan Öğrenmede Program Geliştirme dersimiz kapsamında bu görüşmeyi yapıyorum. Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarına “Açık ve Uzaktan Öğrenme” adında bir dersin getirilmesi ile ilgili bir çalışma yapıyoruz. Bu amaçla öncelikle öğrenme ve öğretme ortamlarında öğretmenlerin teknolojiye dönük yetkinlikleri, kullanım durumları vb. özellikleri üzerine yapılmış makale ve tezleri inceledik. İncelediğimiz çalışmalarda, öğretmenlerin algı ve tutum bakımından bilgi teknolojilerini kullanımları ve teknolojiyi eğitime entegre etme açısından kendilerini yeterli algılamalarına rağmen özellikle beceri açısından yetersiz gördükleri sonuçları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sizce Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarına “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin gelmesi ile öğretmen kalitesi ve öğrenme öğretme sürecine nasıl ve ne tür bir katkı sağlanabilecektir?”

2.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)’e göre; içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır.

Analiz sürecinde öncelikle görüşme ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış, görüşme kayıtlarının dökümü herhangi bir düzeltme olmaksızın yazıya dökülmüş ve ardından dökümün doğruluğu araştırmacılar tarafından kontrol edilmiştir.

Elde edilen veriler nitel bir yaklaşımla içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde amaç birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Çepni, 2014).

Bu amaç doğrultusunda içerik analizinin ilk aşaması verilerin kodlanmasıdır. Yıldırım ve Şimşek (2005: 227)'e göre kodlama, verilerin içerik analizine tabi tutulması; yani veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere (bir sözcük, cümle, paragraf gibi) isim verilmesi sürecidir. Kodların belirlenmesinden sonra kategoriler inşa edilmiş, kategoriler temalaştırılmış ve katılımcıların görüşlerini kısa- özlü ifadelerle betimleyen karakteristik alıntı cümlelerle desteklenmiştir (Öztuna-Kaplan, 2006). Bu kodlamalar uzaktan öğretim alanında uzman 2 öğretim üyesinin görüşleri alınarak yeniden gözden geçirilmesi sağlanarak gerçekleştirilmiş ve kategorilerin oluşturulması sağlanmıştır. Kod, kategori ve temaların oluşturulması sürecinde Usta, İşcan ve Yiğit (2019) tarafından yapılmış olan “Açık ve uzaktan öğrenme dersinin geliştirilmesine dönük eğitim fakültesi uzman görüşlerinin belirlenmesi” başlıklı araştırmadaki sınıflama da dikkate alınmıştır.

Böylelikle veriler iki kez gözden geçirilmiştir. Analiz sürecinde aktarılabilirlik açısından bu çalışmada ortaya çıkan bulgular, katılımcı alıntıları ile ayrıntılı bir biçimde yazılmıştır. Uzman görüşlerinden alıntı yapılırken sıralama numaraları yazılarak U1, U2, U3, U4 ve U11 şeklinde kodlama yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Görüşme verileri analiz edilmek üzere kodlanmış, kodlar belli kategoriler altında toplanmış ve bu kategorilerden benzer olanlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Uzmanların “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin öğretmen yetiştirme programlarına getirilmesiyle oluşabilecek durum ile alakalı çeşitli temalarda görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Öğretmen yeterliklerine, ilgili dersin uygulanmasına ve genel anlamda sisteme dönük görüşler ile ilgili kategorileri-kodları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Görüşme verilerinin analizinden elde edilen bulgular

Tema	Kategori	Kod	Kodu vurgulayan uzman(lar)
Öğretmen yeterliklerin e dönük görüşler (T1)	Mesleki Beceriler (Ka1)	Teknoloji ile içerik üretimi (K1)	U1
		İletişim- Etkileşim (K2)	U2, U6
		Uzaktan eğitim verebilen öğretmen olma (K3)	U3, U5, U7, U11
		Planlama becerisi kazandırma (K4)	U3
		Derslerde uygun teknolojiyi kullanma (K5)	U5, U6,
		Teknoloji kullanımının zorunluluğu (K6)	U4, U7, 09
		Dersi keyifli hale getirme (K7)	U7
		Öğrenci gelişimini teknolojik ortamlarda izleme (K8)	U2, U7
		Okul dışı faaliyetleri organize etme (K9)	U8, U11
		Daha az emekle daha çok verim alma (K10)	U11
Dersin uygulamasın a dönük görüşler (T2)	Kişisel-Sosyal Beceriler (Ka2)	Çağı yakalama bilinci (K11)	U8
		Çocukların öğrenme biçimlerindeki farklılaşmayı anlama (K12)	U6
		Uzaktan öğrenen birey olma (K13)	U8, U11
	Yöntem (Ka3)	Dersin uzaktan yöntemle yürütülmesi (K14)	U5, U9
		Birden çok yürütücülü ders olması (K15)	U8
	Zorunluluk (Ka5)	İçeriğin yoğun olması (K16)	U1, U3, U10
		Seçmeli (K17)	U4
		Zorunlu (K18)	U2, U4
	Ders	YÖK zorunlu dersi (K19)	U11
		Uzmanlık (K20)	U2, U11

	Yürütücüsü (Ka6)	Eğitime tabi olma (K21)	U2
	Ders İçeriği (Ka7)	Her bransa farklı içerik (K22)	U1, U2
		Diğer derslerle ilişkili olma (K23)	U3, U5, U8
		Uzaktan ölçme ve değerlendirme (K24)	U1, U7
		Öğretim Tasarımı (K25)	U3, U6, U7, U9
		Uygulamalı içerik(K26)	U10
Sistem (T3)	Farkındalık (Ka8)	Sistem değişimi (K27)	U1, U10
		Yüzyüze dışında da eğitim verilebileceği düşüncesi (K28)	U1
		Teknoloji ve çağdaş yaklaşımlara merak (K29)	U2, U10
		Uzaktan eğitime karşı olumsuz algıyı kırma (K30)	U2, U11, U10
		Yetişkin öğrenme anlayışı kazanma (K31)	U2
		Diğer öğretmenlere örnek olma (K32)	U2
	Nedir? Ne değildir? (Ka9)	Teknoloji ile yüz yüze eğitim gibi davranma (K33)	U1
		Daha profesyonel ve geniş kapsamlı teknoloji kullanımı (K34)	U3, U7
		Dönemin sosyolojisini bilmek (K35)	U8
	Katkı (Ka10)	Akademik katkı (K36)	U4, U6, U11
		İstihdam (K37)	U11
	Yaygınlaştırm a (Ka11)	Başka gruplara da eğitim verilmesi (K38)	U1, U11

3.1. Öğretmen Yeterliklerine Dönük (Tema 1) Uzman Görüşleri

Araştırma sorusuna uzmanlardan gelen yanıtlar bağlamında elde edilen birinci tema “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin öğretmen yeterliklerine dönük görüşler (T1) şeklindedir. Bu tema mesleki beceriler (Ka1) ve kişisel-sosyal beceriler (Ka2) kategorilerinden oluşmaktadır. Mesleki beceriler kategorisi (Ka1), derslerde teknoloji ile içerik üretimi (K1), iletişim-etkileşim (K2), uzaktan eğitim verebilen öğretmen olma (K3), planlama becerisi kazandırma (K4), derslerde uygun teknolojiyi kullanma (K5), teknoloji kullanımının zorunluluğu (K6), dersi keyifli hale getirme (K7), öğrenci gelişimini teknolojik ortamlarda izleme (K8), okul dışı faaliyetleri organize etme (K9) ve daha az emekle daha çok verim alma (K10) kodlamalarından oluşmaktadır. Kişisel-Sosyal Beceriler (Ka2) ise, çağı yakalama bilinci (K11), çocukların öğrenme biçimlerindeki farklılaşmayı anlama (K12) ve uzaktan öğrenen birey olma (K13) kodlamalarından oluşmaktadır.

Öğretmen yeterliklerine dönük kategoriler içerisinde kodlara ilişkin örnek uzman ifadeleri Tablo 2 ve Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 2. Tema 1-Kategori 1'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T1-Ka1-K1	<i>U1. Aynı zamanda kendilerinin de içerik ve kaynak üretebileceklerini bilmeli öğretmenler ve öğretmen adayları, aynı zamanda dijital ders malzemelerinin telif haklarıyla ilgili de dikkatli olmaları gerektiğini, kuralları bilmeliler. Teşvik de edilmeliler içerik oluşturma konusunda, yarışma ve ödülleri.</i>
T1-Ka1-K2	<i>U2. Öğretmen adaylarına tekrar dönersek teorik çerçeve bu derste verildi diyelim uygulama olanağı da sunulmalı ve öğrenci ve velilerle ilgili kullanımda öneri niteliğinde seçenekler verilmeli, aksi taktirde niteliksiz olur sadece teorik olursa</i>
T1-Ka1-K3	<i>U3. Yakın bir zamanda uzaktan ders vermeyenler öğretmen olamayacak. Özellikle alttan gelen yeni yetişen öğretmen adaylarının bu konuda kesinlikle eğitiminin olması lazım. U5. Yüz yüze sınıf ortamlarında. Maalesef, uzaktan yani öğrenenlerin sınıf içinde olmadığı durumlarda öğrenenlere nasıl ulaşacağımız, öğrenenlerin neler yapıyor olacağı veya teknolojiyi de kullanarak teknolojiyi eee... işe koşarak neler yapabileceğini henüz öğretmenler ya da eğiticiler olarak çok planlamıyoruz. U7. Her bir bileşen altında gerekli içerikleri öğrenciye sağladıktan sonra zaten öğrenci uzaktan eğitim yoluyla eğitim nasıl verilir anlamış olacaktır. Eee ve bunu kendi derslerinde de nasıl uygulayacağını anlamış olacaktır.</i>
T1-Ka1-K4	<i>U3. Daha yoğun emek gerektiriyor planlama gerektiriyor. O yüzden en azından uzaktan eğitimle ilgili ders almaları bu konuda onların bütün ıı eğitim planlamaları etkinliklerinde olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum</i>
T1-Ka1-K5	<i>U5. Dolayısıyla bi herhalde böyle bir derste onları teknolojiyle tanıştıracakız, işte farklı yöntemlerle yine teknolojinin entegre olduğu farklı öğretim materyallerinin hazırlanması, bunların sürdürülmesi, yürütülmesi ve öğrenenlere ulaştırılmasıyla ilgili herhalde hem kuramsal hem de uygulama becerileri kazandırdığımız bir ders olacak ki bu, öğretmen adaylarının işine yarasin. U6. Biz gibi böyle doğrusal bir okuma stilleri bile farklı, pek çok şeyi bir arada yapabiliyor bu çocuklar. O yüzden öğretmenlerin özellikle bugün artık öğrenmeyle teknolojiyi nasıl birleştireceğini çok iyi bilmesi lazım. Öğrenme ortamlarına teknolojiyi nasıl edeceğini çok iyi bilmesi lazım diye düşünüyorum. Bunun için de en doğrusu kendisinin teknolojiye oryante olmuş bir eğitim sistemi içerisinde yetişmesi diye düşünüyorum.</i>
T1-Ka1-K6	<i>U4. Ama benim görüşüm uzaktan eğitim konusunda bir dersin evet onların programlarında yer alması konusunda. Çünkü bu yönde düşünüyorum çünkü artık geleceğin eğitim öğretim koşullarını ortamlarını düşündüğümüzde zaten teknoloji son derece iç içe. Blended karma deniyor hani farklı öğretim yöntemlerinden bahsediyor örgünde bile aslında uzaktan eğitimde kullandığımız eğitim ortam ve materyallerinden faydalaniyoruz çevrimiçi öğrenme ortamlarını hep işe koşmaya çalışıyoruz bu yönüyle son derece olumlu ve olması gereken bir şey olarak görüyorum U7. Yani günümüzde eee eğitim veren her kişi uzaktan eğitim teknolojilerinden yararlanmak durumunda kalıyor. Neden? Çünkü örgün ders de veriyorsanız, ilköğretim düzeyinde de ders veriyorsanız, ortaöğretim düzeyinde de ders veriyorsanız eee her şekilde teknolojiyi kullanmak durumunda kalıyorsunuz. Ve bu teknolojiler çoğunlukla uzaktan eğitimde yaygın kullanılan teknolojiler oluyor. U9. Bütün branşlarına eklemenizden, eii... şeyine kadar... haberdar olmaları lazım. Iııı... konuyu bilmeleri lazım çünkü eee, bunlar henüz öğretmen adayı, eee, öğretmen olup çıkacaklar bir yerlere atanacaklar, ama uzaktan eğitimden kopamayacaklar. Hele günümüzde... hepsinin uzaktan eğitim, bir şekilde eee, hayatlarının bir, yani, çalışma hayatlarının, iş hayatlarının bir parçasında karşılara çıkacak</i>
T1-Ka1-K7	<i>U7. Dolayısıyla eğitim fakültelerinde ders alan öğrencilerin yani öğretmen adaylarının uzaktan eğitim teknolojilerinin kullanımına yönelik bir derse girmeleri, bu derste hangi teknolojilerin kullanılacağını öğrenmeleri büyük önem taşıyor. Eee cümlelerin, konuşmanın başında da belirttiğim gibi çünkü bu teknolojiler eğitimde çok yoğun kullanılmaya başlandı. Bunları bilmeyen uzaktan eğitim teknolojilerinin eğitimde kullanımını bilmeyen bir öğretmenin etkili,</i>

	<i>verimli bir, çekici bir ders yapması çok zor</i>
T1-Ka1-K8	<i>U2. Örneğin kızımın okulundan bir kağıt geldi bana. Bildiğimiz basit boyama kağıdı ama alt tarafta küçük bir kare kod var. Öğretmen oraya not düşmüş kare kodu telefonunuza tutarak uygulama indirin diye. Öğretmenin farklı bir insan olduğunu o an anlıyorsunuz zaten veli olarak. Uygulamayı açtığınızda telefonunuzda çizimin canlandığını görüyorsunuz. Basit bir animasyon dönüyor orda ama oldukça etkili hem veliyi hem öğrenciyi memnun ediyor. Olumlu izlenim oluşturuyor. Yine aynı öğretmen başka bir uygulamaya dahil etti şu an online olarak öğrencimin o gün ki ders katılımı ve durumunu görebiliyorum. Teknolojinin bu şekilde kullanımını maalesef en fazla 50 öğretmenden 1 i uyguluyor. Bunu arttırmak olmalı amaç. Daha çok öğretmen adayı bilsin bunu, belki 10 taneden 5 tanesi kullanacak bunu ama oluşan veli ve öğrenci memnuniyeti inanın bu sayının artmasını sağlayacaktır.</i> <i>U7. Tabii ki o e-öğrenme ortamındaki kullanıcı etkileşimlerin, istatistiklerini tutarak kullanıcının öğrenme ortamıyla ne kadar engagment yaşadığını, ne kadar entegrasyon yaşadığını görmüş olursunuz. Bu da sizin için bir kanaat notu olur. Hatta bu yüzyüze derslerde öğrencinin devamlılığı algısından daha da önemli bir bileşen</i>
T1-Ka1-K9	<i>U11. E-tabii bu teknolojiler geliştikçe eğitimin öğrenmenin sınırları da sınıfın dışına çıktı. İşte bu sınıfın dışında, öğrencinin nasıl desteklenebileceği, öğrencinin nasıl doğru yönlendirilebileceği konusunda öğretmenin de yeterli kadar bilgiye sahip olması gerekir.</i>
T1-Ka1-K10	<i>U11. Her öğrencinin farklı ihtiyacı olabiliyor. Öğretmen bu teknolojileri doğru kullanarak daha az vakit ve daha az enerji harcayarak daha çok bireysel öğrenme amaçlı öğrencilerine hizmet edebilme şansına sahip.</i>

Tablo 3. Tema 1-Kategori 2'ye ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T1-Ka2-K11	<i>U8. Ama asıl böyle bir dersin konmasındaki verilecek mesaj ya da yaratılacak bilinç diyelim şu olmalı. Evet, ben çağı yakalamalıyım. O zaman çağı yakalamak istiyorsam ben bu uzaktan öğrenme ile ne ihtiyaç duyuyorsam bunu tespit edebilmeliyim.</i>
T1-Ka2-K12	<i>U6. Öğrenme biçimleri çok farklı. Biz gibi böyle doğrusal bir okuma stilleri bile farklı, pek çok şeyi bir arada yapıyor bu çocuklar. O yüzden öğretmenlerin özellikle bugün artık öğrenmeyle teknolojiyi nasıl birleştireceğini çok iyi bilmesi lazım.</i>
T1-Ka2-K13	<i>U8. Bunu birkaç değişik açı ile ele alabiliriz. Neden Uzaktan eğitim ile öğretmene bir katkıda bulunmak istiyoruz? Nedeni günlük hayatta vakit yok ya da zaman ayıramıyorlar. Kendine uygun olan en uygun zaman diliminde uzaktan eğitim ile bu işi tamamlayabilir. Bu tarafı işin zaman ve teknoloji ile olan tarafı.</i> <i>U11. Bu teknolojileri öğrenme öğretme amaçlı daha net nasıl kullanabileceklerini de hem örneklerini göreceklardır hem de yollarını öğreneceklerdir Bu anlamda, öğrencilerine ...eee.... belki bir birim yardımcı olurken, eskiden bunu derslerle beraber belki</i>

3.2. Dersin Uygulanmasına Dönük (Tema 2) Uzman Görüşleri

Araştırma sorusuna uzmanlardan gelen yanıtlar bağlamında elde edilen ikinci tema “Açık ve Uzaktan Öğrenme” dersinin uygulanmasına dönük görüşler (T2) çerçevesinde oluşmuştur. Bu tema yöntem (Ka3), süre (Ka4), zorunluluk (Ka5), ders yürütücüsü (Ka6) ve ders içeriği (Ka7) kategorilerinden oluşmaktadır. Yöntem (Ka3) kategorisi dersin uzaktan yöntemle yürütülmesi (K14) ve birden çok yürütücülü ders olması (K15) kodlarından, süre (Ka4) kategorisi içeriğin yoğun olması (K16) kodundan, zorunluluk (Ka5) kategorisi seçmeli (K17), zorunlu (K18) ve YÖK zorunlu dersi (K19) kodlarından, ders yürütücüsü (Ka6) kategorisi uzmanlık (K20) ve eğitime tabi olma (K21) kodlarından ve ders içeriği (Ka7) kategorisi de her branşa farklı içerik (K22), diğer derslerle ilişkili olma (K23), uzaktan ölçme ve değerlendirme (K24), öğretim tasarımı (K25) ve uygulamalı içerik (K26) kodlarından oluşmaktadır.

Dersin uygulanmasına dönük kategoriler içerisinde kodlara ilişkin örnek uzman ifadeleri Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 4. Tema 2-Kategori 3’e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T2-Ka3-K14	<p>U5. Yani evet, bu ders illa uzaktan eğitim mi olmalı onu bilmiyorum ama uzaktan eğitim dersi olacaksa eğer eeee.... Hem hibrit ortamlarda yani hem yüz yüze hem de eeee... yüz yüze olmayan ortamlarda içeriği oluşturma, öğrenme malzemelerini geliştirme, tasarımıyla geliştirme ve bunları teknolojiye dayalı olarak belirli bir hedef kitleye aktarmaya dayanan belirli birtakım kuramsal ve uygulamaya dönük bilgi ve becerilerin kazandırılmasından oluşan bir uzaktan eğitim dersi evet, bence de yararlı olabilir.</p> <p>U9. Madem dersin adı uzaktan öğretim, bunu da çocuklar uzaktan öğretimle alarak deneyimleseler, adaylar, öğretmen adayları. Daha sık olmaz mı?</p>
T2-Ka3-K15	<p>U8. O nedenle de bence fevkalade önemli bir şey ama bunun müfredata hazırlanırken, birazcık sosyoloji, birazcık psikoloji, dönem, tarih, içeriği çok önemli. Hatta bu dersler tek bir hocaya bile bırakılmaması gerekir, bir seminer havası içinde yapılması lazım. Çünkü herkes gelip işin bir tarafını anlatması lazım. Ama ben çok destekliyorum, mutlaka böyle bir dersin hatta bir kaç farklı dersin olması gerekli.</p>

Tablo 5. Tema 2-Kategori 4’e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T2-Ka4-K16	<p>U1. Bu anlamda tek başına uzaktan eğitim dersi değil de öğretmen adaylarına yüz yüze eğitim dışında öğrencilere bilgi becer kazandırma ve ölçme değerlendirme yapma fikrini kazandırmak gerekiyor ama bunun tek bir derste verilebileceğini düşünmüyorum</p> <p>U3. Yani öğrenen ne demek? Öğrenen analizi ne demek? Aslında öğretim tasarımıyla da yine bir arada geçerse hocanın ya da kurumun rolü nedir? Ortamların farklılığı nedir? Yani yüz yüze ortamdaki farklı olarak bir lms nedir? Onun bileşenleri nedir? o konu da birşeyler mutlaka olması lazım. Belki de hatta bir değil iki dönemlik bir ders olması lazım dolayısıyla bunları düşündüğümüzde. Yani bileşenleri uı ve bunların tasarımı dediğinizde şimdi ben düşünürken gözüm korktu o yüzden belki de bir dersten daha fazlası olabilir yani içeriğini belirledikten sonra</p> <p>U10. yani ... eee... şimdi hani o konuda bunu bu şeyde konuşulduğunda güzel geliyor kulağa bir ders olarak, bir ders olması bence de anlamlı olur ama bir derste bu yeterliliklerin kazanılması yani bu teknolojinin kullanılması yeterliliğinin kazanılması nasıl sağlanır açıkçası o konuda yeterli olur mu olmaz mı o konu da benim de şüphelerim var. Çünkü araç bir tane değil ki, uzaktan eğitim de bizim kullandığımız araçlar, bir sürü aracımız var. Yani başlı başına internet çevrimiçi ortam, başlı başına bir ders olarak görülüyor. Onun iletişimi, desteği, öğrenme süreci, aidiyet duygusunun oluşturmaları vesaire gibi... eee... Radyo var televizyon var basılı malzemesi yani bunların hepsini siz bunların hepsini 12 hafta da komple vermeye kalkışsanız 1 araç için 2 hafta da her şeyi anlatmanız gerekiyor. O mümkün olur mu onu bilemem</p>

Tablo 6. Tema 2-Kategori 5'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T2-Ka5-K17	U4. Hani belki ilk başta zorunlu bir ders olarak öğretim programlarında yer alamayabilir hani hocalar biraz daha korumacı davranabilirler eğitim bilimlerinde eğitim fakültesindeki alan uzmanı hocalar. Bu belki bazı programlarda zorunlu bazılarında seçmeli olabilir.
T2-Ka5-K18	U2. Matematikte formüllerin anlatılması ve teorem ispatlarının verilmesi gibi. Bu nedenle uzaktan eğitim seçmeli bile değil zorunlu hale getirilmeli. Zorunlu hale getirilirken de işin felsefi boyutları birkaç hafta anlatılır ve sonra bölüme özgü çeşitlendirilebilir, müfredat oluştururken.
T2-Ka5-K19	U11. Ha, işte onu diyorum. Bunu da uzaktan yapın. Burası versin. Öğrenciler de hepsi, şey almıyorlar mı? YÖK zorunlu derslerini açıköğretimden, çoğu üniversitede alıyor. Atatürk İlkelerini, İnkılap Tarihini, onu bunu... öyle yapmıyorlar mı? İçeriği çıkarırsınız. İçeriği ayrı bir şekilde konuşuruz, ayrı bir zamanda. Ama yöntem olarak da bunu, buranın muhazır olayı. YÖK zorunlu dersi gibi. Madem dersin adı uzaktan öğretim, bunu da çocuklar uzaktan öğretimle alarak deneyimleseler, adaylar, öğretmen adayları. Daha şık olmaz mı?

Tablo 7. Tema 2-Kategori 6'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T2-Ka6-K20	U2. Tüm bu açılardan fikriniz oldukça güzel. İyi bir gerekçe(neden uzaktan eğitim konusunda) ve içerik sağlanırsa daha da güzel olacaktır. Benim önerim bu dersleri verecek olan öğretim üyeleri konusunda da öneri sunmanız gerekliliğidir U11. Uzaktan eğitimde doktoralı, eeee... ya da doçent insanların vermesi gerek. Eğitim fakültesinde kaç tane uzaktan eğitimde doktoralı insan var? Yok. Siz hazır programı geliştirip sunacaksınız hoca da onu çalışarak mı anlatacak? Eğitim fakültesinden herhangi bir hoca? Nasıl düşünüyorsunuz?
T2-Ka6-K21	U2. Bizim üniversitemizde sorun yok ama diğer üniversiteler için azıcık teknolojiye anlayan, bir iki kitap okuyan biri bu dersleri vermeye başlarsa bu durum da ayrıca sıkıntılar oluşturacak ve gereksiz bir ders olacaktır. Bu nedenle üniversitelerde bu dersi vermek isteyenler için belirli koşulların sunulması ve gerekirse üniversitemiz katkısı ile açılacak sertifika programlarından geçme (uzaktan eğitimci olmayan uzaktan eğitim merkez hocalarından ziyade eğitim fak.de hocaların eğitimden geçerek destek vermesi, uzaktan eğitim yüksek lisans, doktora öğrencilerinin destek vermesi vs) gibi şartların getirilmesi daha sağlıklı olacaktır.

Tablo 8. Tema 2-Kategori 7'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T2-Ka7-K22	U1. Herkese aynı eğitim içeriği verilmemeli, teknolojik cihazlarla yakınlığı fazla olmayanlar için ağır gelebilir mesela, ancak bu konuda kendini geliştirmiş kişilerde olacak. Bence farklı farklı kısa bazıları uygulamalara dönük olacak şekilde, uzaktan eğitim dersi değil de, uzaktan eğitimin alanlarıyla ilgili, spesifik teknolojik, uygulama, yazılım, oyunlaştırmalara bakılabilir U2. Yani bir bilgisayar öğretmenliğinin uzaktan eğitim bakış açısıyla sınıf öğretmeninin ki bir değil, belli noktalarda olmamalı da zaten. Sınıf öğretmeni olacak kişinin uzaktan eğitimi hem veli hem öğrenci açısından nasıl kullanabilirimi en azından teorik bazda bilmesinde fayda var. Bazı şeyleri yapmak zorunda değilsiniz ama en azından bilirsiniz. Bilişim öğretmenleri dışında ki öğretmen adaylarının da uzaktan eğitim dersini alma amaçları bu olmalı. Yani bilmeli, ne yapabileceği konusunda fikir üretebilmeli.
T2-Ka7-K23	U3. Ama ondan önce hepsinde ortak olup okutulması gereken derslerin başında öğretim tasarımının geldiğini düşünüyorum. Yani araştırma yöntemleri gibi. Jenerik bir ders çünkü. Asıl onu baya iyi öğrenmeleri lazım. Belki birden fazla dersle. Onun üzerine uzaktan eğitimi de

	<p><i>alırlarsa tabi iyi olur çünkü dünya oraya doğru gidiyor. Yakın bir zamanda uzaktan ders vermeyenler öğretmen olamayacak. Özellikle alttan gelen yeni yetişen öğretmen adaylarının bu konuda kesinlikle eğitiminin olması lazım. Dolayısı ile onlar için faydalı olacağını düşünüyorum.</i></p> <p><i>U5. Dolayısıyla bu öğretmen adayları yetişirken böyle bir dersi diğer aldıkları dersin yanında gerçekten çok iyi yapılandırılmadı ise çok da büyük faydası olmayacaktır.</i></p> <p><i>U8. O nedenle de bu uzaktan öğretme-öğretim dersleri içerisinde mutlaka ve mutlaka içinde bulunduğumuz o dönemi anlatmak gerekiyor. Bunu da tekniği ile sadece teknolojisi ile değil sosyolojisi ve psikolojisi ile anlatmak lazım. Bu olmayınca havada kalıyor.</i></p>
T2-Ka7-K24	<p><i>U1. Tabi bir de ölçme boyutu var, bu konuya ilişkin pratik uygulamalar ve onların kullanımları bu içerikte yer almalı, yine alana göre.</i></p> <p><i>U7. Tabii ki o e-öğrenme ortamındaki kullanıcı etkileşimlerin, istatistiklerini tutarak kullanıcının öğrenme ortamıyla ne kadar engagment yaşadığını, ne kadar entegrasyon yaşadığını görmüş olursunuz. Bu da sizin için bir kanaat notu olur. Hatta bu yüzyüze derslerde öğrencinin devamlılığı algısından daha da önemli bir bileşen.</i></p>
T2-Ka7-K25	<p><i>U3. İçeriği nasıl olmalı güzel soru. İıı yani bunu biz zaten jenerik içeriklerimiz var bizim. Hani siz herhangi bir uluslararası syllabusa bakarsanız yani ders yönergesine bakarsanız görürsünüz zaten. Hani çok fazla şeye yönelmek gerektiğini düşünmüyorum işte uzaktan eğitimin tarihçesi gibi şeylere. Tabi ki gerekli ama bir saat yarım saat bile yeterli olacaktır ama asıl uzaktan eğitimin bileşenleri ve tasarımının olması gerektiğini düşünüyorum</i></p> <p><i>U6. Bu anlamda bir takım Türkiye’de ve dünyadaki başarılı uygulamalar şey yapılabilir, gösterilebilir. Etkileşim unsuru tabii teknoloji için içine giriyorsa etkileşim çok önemli bir faktör. Çevrimiçi ortamda iletişim sürecinin nasıl yapılandırılması gerektiği konusunda mutlaka bu etkileşimi daha doğrusu sağlıklı yapılandırması, nasıl yapılandırması gerektiği konusunda</i></p> <p><i>U9. Bence bir kere kesinlikle teknoloji olması gerekiyor. Yani teknoloji dersinin kesinlikle olması gerekiyor uzaktan eğitim teknolojileri uzaktan öğretim tasarımı ... eee... Yani bu iki ders benim için mesela benim çok önemli eğer tasarımı geliştirebilirse programını da geliştirebilir.</i></p>
T2-Ka7-K26	<p><i>U10. 24 saat boyunca öğrenci olacaksınız.; bu inanın herkesi sıkır. Ama bu evreni eğlenceli hale getirirsek paylaşımlara arttırabilirsek yaptığı örnekleri vermesini sağlayabilirsek daha kalıcı, bilginin daha kalıcı olmasını sağlarız ki.</i></p>

3.3. Sisteme Dönük (Tema 3) Uzman Görüşleri

Araştırma sorusuna uzmanlardan gelen yanıtlar bağlamında elde edilen üçüncü tema sistem (T3) çerçevesinde oluşmuştur. Bu tema farkındalık (Ka8), nedir? ne değildir? (Ka9), katkı (Ka10) ve yaygınlaştırma (Ka11) kategorilerinden oluşmaktadır. Farkındalık (Ka8) sistem değişimi (K27), yüz yüze dışında da eğitim verilebileceği düşüncesi (K28), teknoloji ve çağdaş yaklaşımlara merak (K29), uzaktan eğitime karşı olumsuz algıyı kırma (K30) ve diğer öğretmenlere örnek olma (K31) kodlarından, Nedir? Ne değildir? (Ka9) kategorisi teknoloji ile yüz yüze eğitim gibi davranma (K33), daha profesyonel ve geniş kapsamlı teknoloji kullanımı (K34) ve dönemin sosyolojisini bilme (K35) kodlarından, katkı (Ka10) kategorisi akademik katkı (K37) ve istihdam (K38)) kodlarından ve yaygınlaştırma (Ka11) kategorisi de başka gruplara da eğitim verilmesi (K38) kodundan oluşmaktadır.

Dersin uygulanmasına dönük kategoriler içerisinde kodlara ilişkin örnek uzman ifadeleri Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 9. Tema 3-Kategori 8'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T3-Ka8-K27	<p>U1. uzaktan eğitim dediğimiz şey tanımı bakımından geniş bir kavram yalnızca teknoloji aracılığı ile yüz yüze eğitimle verdiğiniz bilgiyi vermek değil. Bu tüm bir sistemin değişmesi anlamına gelir çünkü.</p> <p>U10. Şöyle söylemek lazım tabii ki eğitim fakültelerinde, uzaktan eğitim dersi konması, şöyle bir değişikliğe yol açacaktır: eğitim sisteminde teknolojik bir devrim olacağı görülmekte.</p>
T3-Ka8-K28	<p>U1. Bu anlamda tek başına uzaktan eğitim dersi değil de öğretmen adaylarına yüz yüze eğitim dışında öğrencilere bilgi becer kazandırma ve ölçme değerlendirme yapma fikrini kazandırmak gerekiyor ama bunun tek bir derste verilebileceğini düşünmüyorum</p>
T3-Ka8-K29	<p>U2. Eğer siz bunu yapmazsanız öğretmenlere zorunlu olarak seminer döneminde dayatılıyor bu tarz bilgiler. İçerik var ama güzel yapılandırılmamış oluyor orada da. Ama siz bunun dersini verirsiniz kişi de bir merak uyandıracak ve seminerlerde de daha merakla dinleyecek yenilikleri, güncel gelişmeleri. Bu nedenle önemli.</p> <p>U10. Bu teknolojileri öğrenme öğretme amaçlı daha net nasıl kullanabileceklerini de hem örneklerini görecektir hem de yollarını öğreneceklerdir Bu anlamda, öğrencilerine ...eee.... belki bir birim yardımcı olurken, eskiden bunu derslerle beraber belki.</p>
T3-Ka8-K30	<p>U2. Bir de uzaktan eğitim alandan uzakmış gibi geliyor insanlara, teknoloji dışındaki öğretmenlere. Bir sınıf öğretmeni daha mesafelidir kesin uzaktan eğitime. İşte bu uzaklığı, mesafeyi bitirmek lazım alana dair. temel algıları yıkmak lazım. Bu nedenle bu dersin açılması gerekiyor artı</p> <p>U10. Bunu gördüğümüz zaman öğretmen adayının aslında uzaktan eğitimin neresinde olduğunu görüp uzaktan eğitim dersini veren hocaların da ona göre dersini yapılandırması mümkün olacaktır ama burada zaten yapılanmış bir dersten bahsediyoruz; kimi konuları daha hızlı geçebilecek gibi konuların üzerinde daha fazla yoğunlaşması gerekecektir</p> <p>U11. Bütün branşlarına eklemenizden, evi... şeyine kadar... haberdar olmaları lazım. İuu... konuyu bilmeleri lazım çünkü eee, bunlar henüz öğretmen adayı, eee, öğretmen olup çıkacaklar bir yerlere atanacaklar, ama uzaktan eğitimden kopamayacaklar. Hele günümüzde... hepsinin uzaktan eğitim, bir şekilde eee, hayatlarının bir, yani, çalışma hayatlarının, iş hayatlarının bir parçasında karşılına çıkacak</p>
T3-Ka8-K31	<p>U2. Öğretmenlere ilişkin de içerik vs hazırlanır ancak bu içeriğin nasıl sunulduğu, ne amaçla sunulduğu daha çok önem kazanır. Hizmet içi eğitimler bir anlamda yetişkin öğrenmeye giriyor artık zorunluluktan çıkıyor. Yetişkin öğrenmenin temel amacı 'somut pratik olarak bu iş bana ne kazandıracak' tır. Kabaca ben dersimi sunuyorum zaten uzaktan eğitimi bilmesem ne olacak sanki modundan bireyi çıkaracak ne sunacaksınız kişiye bu daha çok anlam kazanıyor</p>
T3-Ka8-K32	<p>U2. Diğerleri de bildiğini kullanmak zorunda kalacak, sizin zorla vermeye çalıştığınız içeriği bir anlamda kendi isteğiyle pekiştirip uygulayacak. Böylece büyük bir etkiye dönüşecek. En azından sağladığınız içerik bir zaman sonra öğretimde ben bu dersi uzaktan eğitimdeki şu tasarımla yapabilirim dedirtsin yeter ki.</p>

Tablo 10. Tema 3-Kategori 9'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T3-Ka9-K33	<p>U1. uzaktan eğitim dediğimiz şey tanımı bakımından geniş bir kavram yalnızca teknoloji aracılığı ile yüz yüze eğitimle verdiğiniz bilgiyi vermek değil.</p>
T3-Ka9-K34	<p>U3. yani bunu biz zaten jenerik içeriklerimiz var bizim. Hani siz herhangi bir uluslararası syllabusa bakarsanız yani ders yönergesine bakarsanız görürsünüz zaten. Hani çok fazla şeye yönelmek gerektiğini düşünmüyorum işte uzaktan eğitimin tarihçesi gibi şeylere. Tabi ki gerekli ama bir saat yarım saat bile yeterli olacaktır ama asıl uzaktan eğitimin bileşenleri ve tasarımının olması gerektiğini düşünüyorum. Yani öğrenen ne demek? Öğrenen analizi ne demek? Aslında öğretim tasarımıyla da yine bir arada geçerse hocaların ya da kurumun rolü</p>

	<p>nedir? Ortamların farklılığı nedir? Yani yüz yüze ortamdan farklı olarak bir lms nedir? Onun bileşenleri nedir? o konu da birşeyler mutlaka olması lazım.</p> <p>U7. Nedir? Video konferanslar, eee senkron ve asenkron içerikler, öğrenme yönetim sistemleri, içerik yönetim sistemleri, kullandığınız eee materyaller, çoklu ortam bileşenleri, web siteleri, hiper ortamlar, animasyonlar, etkileşimli videolar, 3 boyutlu sanal ortamlar, deneysel laboratuvar ortamları. Bunların hepsi öğretim materyali olarak örgün eğitimde destek olarak kullanılabildiği gibi uzaktan eğitimde de yaygın olarak kullanılan teknolojiler. Fark ne? Fark şu. Uzaktan eğitim yapan kurumlarda bu teknolojilerin kullanımı daha profesyonel, geniş kapsamlı ee ve profesyonel düzeyde lisanslanmış yazılımlarla yapılıyor.</p>
T3-Ka9-K35	<p>U8. Teknoloji okuryazarlığı genellikle kavramlar üzerinde gider. Yani (şu ne demektir? Bu ne demektir? Biliyor musun? Twit ne demektir, emoji ne demektir?) bunlardır. Aslında sadece bu değildir Teknoloji okuryazarlığı. Teknoloji okuryazarlığı dönemin sosyolojisini bilmektir. Yani eğer sen o sosyolojiyi bilmezsen bunları bilmen bir şey ifade etmez.</p>

Tablo 11. Tema 3-Kategori 10'a ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T3-Ka10-K36	<p>U4. yani uzaktan eğitim konusunu zaten bağımsız bir disiplin olarak kabulünde ayrı bi multidisipliner bir çalışma olarak kabulünde de lisansüstü çalışmalar doçentlik alanı açısından da çok faydalı olacağını düşünüyorum. Biz zaten lisans düzeyinde bunu kabul ettirebilirsek meslektaşlarımıza ileriye yönelik alanın bağımsız bir disiplin olarak olarak gelişmesi ve görülmesi açısından da çok büyük adımlar atmış oluruz. çok faydalı olacağını düşünüyorum dolayısıyla</p> <p>U6. Eee tabi önce teknolojiyi etkili, verimli bir şekilde kullanabilmek için teknolojiyi kullanmanın gereğine inanmak lazım. Bu fatih projesinin de belki çok başarılı olamamasının sebeplerinden birisi de buydu. Hani sınıfları ne kadar teknolojiyle, akıllı tahtalarla donatırsanız donatın o teknolojiyi kullanamadıktan sonra çok da bir anlamı yok</p> <p>U11. Hatta daha da ötesinde tek dersi olacak bir şey değil, mesela uzaktan eğitim bölümü eğitim fakültelerine açılabilir. Ben daha ilerisini söyleyeyim. Eğitim fakülte.. ha eğitim fakültelerine bir bölüm olarak açılması gerekiyor artık</p>
T3-Ka10-K37	<p>U11. Eğitim fakültesinde uzaktan eğitim bölümü açılırsa o zaman ne olacak doçentlik alanı da açılmış? E al sana uuu... kaç tane kadro kaç tane eğitim fakültesi var? Yüzün üzerinde vardır her üniversitede var 150 tane eğitim fakültesi vardır en azından. Üçer kadrodan 500, 450-500 kadrodan bahsediyoruz süper bişey olur. İnşallah, e olması gereken de bu zaten. Ha ilk başta büyük üniversitelere açılır da o kadro, şey, bölüm, onun altında da bir sürü kadro gelir. E çocuklara da uzaktan eğitim konusunu bölüm olarak verirler. Bir de uzaktan eğitimin lisansı açılır.</p>

Tablo 12. Tema 3-Kategori 11'e ait kodlamalar ve örnek uzman görüşleri

Tema-Kategori-Kod	Uzman Görüşleri
T3-Ka11-K38	<p>U1. Bu tür ders içerikleri ve yöntemler öğretmenlerin veya adayların bu meraklarına ve yaratıcılıklarına destek olması bakımından onlara fırsat sunacaktır. Bu istekliliği de oluşturmak gerekir içeriği sunarken. Bu nedenle sistemi etkilemek zorundasınız. Var olan öğretmenlere ilişkisinde çalışmalar yaparak.</p> <p>U11. Çok da faydası olur. İşte hocalarının da sıkıntısı var onu da anlatmaya çalışıyorum. Onu ayrı bir, onları, programla da eğitebilirsiniz.</p>

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

YÖK tarafından 2018 yılında öğretmen yetiştirme programlarında gerçekleştirilen değişiklikle birlikte programlara çağdaş öğretme yaklaşımlarına dönük, teknoloji odaklı içerik ve uygulama odaklı derslerin eklendiği görülmektedir.

Bu derslerden biri olan “Açık ve Uzaktan Öğrenme” özellikle Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2023 Vizyon Belgesinde öngördüğü hayat boyu öğrenme anlayışının kazandırılması ve alanyazında görülen eğilimler çerçevesinde içerik-ders yürütücüsü-teknoloji etkileşiminin farklı bir boyuta taşınmasını sağlayabilecektir. Bu bağlamda açık ve uzaktan öğrenme alanında çalışmalar yürüten uzmanların ilgili ders ile ilgili düşüncelerini belirlemek dersin amacına ulaşmasında oldukça önemli görülmektedir.

Açık ve uzaktan öğrenme alanı çok disiplinli bir yapıdadır. Eğitim bilimlerinden teknolojik gelişmelere, iletişim bilimlerinden sosyolojiye kadar geniş bir açıdan olaya bakmak önemlidir. Onun için öğrenme ve öğretme ortamlarında içeriğin sadece teknolojik araçlarla desteklenmesi olarak düşünmek alanı bodur bir yapıya indirgeyeceği düşünülmektedir. İlgili dersin geliştirilmesine dönük eğitim fakültesinde görev yapan uzmanlarla yapılan bir araştırmada (Usta, İşcan ve Yiğit, 2019) açık ve uzaktan öğrenme dersine çeşitli açılardan bakılsa da daha çok teknoloji okuryazarlığı, derslerde teknoloji kullanımı ve öğretim ortamının zenginleştirilmesi şeklinde sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu araştırma da ise, alandan uzmanlar eğitim fakültesindeki uzmanlara nazaran derse daha geniş bir bakış açısı sunmaktadırlar. Her iki grubun görüşleri açık ve uzaktan öğrenme dersine ilişkin öğretmen yeterlikleri, dersin uygulanması ve sisteme ilişkin görüşler çerçevesinde temalandırılmıştır.

Öğretmen yeterliklerine dönük görüşler teması altında mesleki beceriler kategorisi çerçevesinde her iki uzman grubu da “iletişim-etkileşim”, “derslerde uygun teknoloji kullanımı”, “dersi keyifli hale getirme” ve “öğrenci gelişimini teknolojik ortamlarda izleme” noktasında ortak görüş bildirir de alan uzmanları “teknoloji ile içerik üretimi”, “uzaktan eğitim verebilen öğretmen olma”, “planlama becerisi kazanma”, “okul dışı faaliyetleri organize etme”, “teknoloji kullanımının artık zorunlu hale geldiği” ve “daha az emekle daha çok verim alınabilmesi” noktasında ilgili derse ilişkin farklı görüşler bildirmişlerdir. Özellikle de uzaktan eğitim verebilen öğretmen olma ve eğitim ortamlarında artık teknoloji kullanımının zorunlu olduğu düşüncesi en çok sunulan görüşlerdendir.

Öğretmen yeterliklerine dönük görüşler teması altında kişisel sosyal beceriler kategorisi çerçevesinde her iki uzman grubunun da benzer durumları farklı kavramlarla açıkladığı belirlenmiştir. Eğitim fakültesindeki uzmanlar “bireysel farklılıkları bilme” derken alan uzmanları “çocukların öğrenme biçimlerindeki farklılaşmayı anlama” demektedir, eğitim fakültesindeki uzmanlar “yaşam boyu öğrenme” derken alan uzmanları “uzaktan öğrenen birey olma” demektedir. Alan uzmanları kişisel ve sosyal beceriler altında “çağı yakalama bilinci” noktasında ilgili derse ilişkin farklı bir bakış açısı sunmaktadırlar.

Dersin uygulanmasına dönük görüşler teması altında alan uzmanları eğitim fakültesindeki uzmanlara göre oldukça geniş bir bakış açısı sunmaktadırlar. Alan uzmanları “yöntem”, “süre”, “zorunluluk”, “ders yürütücüsü” ve “ders içeriği” ile ilgili farklı görüşler bildirmektedirler. Alan uzmanlarınca özellikle yöntem kategorisi altında “dersin uzaktan öğretim yöntemiyle sunulması”, süre kategorisi altında “içeriğin çok yoğun olmasından ötürü en az iki dönemde okutulması gerektiği”, “zorunlu ders” olarak tüm programlarda bulunması, “ders yürütücüsünün mutlaka alanla ilgili uzmanlık derecesine sahip olması” gerektiğine dair görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Dersin uygulanmasına dönük görüşler teması altında en çok görüş bildirilen kısım “ders içeriği” kategorisidir. Özellikle içerikte “öğretim tasarımına” ağırlıklı yer verilmesi, “diğer derslerle ilişkinin kurulması” ve “her bransa farklı etkinlik veya içerik sunulması” alan uzmanlarının en çok sunduğu görüşlerdendir.

Sisteme dönük görüşler teması altında da alan uzmanları ile eğitim fakültesindeki uzmanlar arasında belirgin farklılıklar görülmektedir. Alan uzmanları sisteme dönük “farkındalık” oluşturma, “açık ve uzaktan öğrenme dersinin ne olduğu veya ne olmadığı”, sunduğu “katkı türü” ve

“yaygınlaştırılmasına” ilişkin görüşler belirtmişlerdir. Farkındalık kategorisi altında özellikle “uzaktan eğitime ilişkin olumsuz algının kırılabilmesi” için önemli bir fırsat olarak görüldüğü, “yüzyüze öğrenme ortamlarında sunulan teknolojik özelliklerin açık ve uzaktan öğrenme de daha geniş ve profesyonel bir anlayışla yürütüldüğü”, özellikle FATİH projesi, EBA projesi, açık ve uzaktan öğrenme doçentlik alanı gibi uygulamalara belirgin düzeyde “akademik katkı” sağlayacağı ve “sadece öğretmen adaylarına değil aynı zamanda üniversitedeki akademisyenlere ve görev yapan öğretmenlere de açık ve uzaktan öğrenmeye ilişkin içerik sunulmasıyla” yaygınlaştırılması gerektiğine dair görüşler bildirmişlerdir.

Tüm bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler çerçevesinde eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında bu dersin yürütülmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Dersin tüm öğretmenlik programlarında zorunlu ders kapsamında yürütülmesi
- Yeterli sayıda uzman olması dahilinde birden fazla yürütücülü ders olması
- Her bransa asgari müşterek dışında farklı içerik sunulması
- Dersin uzaktan öğretim yöntemi ağırlıklı olmak üzere harmanlanmış biçimde sunulması
- Öğretim tasarımı konusunun uygulamalı biçimde işlenmesi
- Uzaktan öğretim teknolojileri ile nasıl ölçme ve değerlendirme yapılabileceğine ilişkin içeriğin sunulması

KAYNAKÇA

- Çepni, S.(2014). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (Geliştirilmiş 7. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Gall, D.M., Gall, P.J., ve Borg, W.R. (2007). Educational Research: An Introduction. Boston, MA:Pearson.
- Kandemir, O. (2014). "Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları: Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Ekonomik Kalkınma", International Periodical Forthe Languages, Literatureand History of Turkish or Turkic Volume 9/5 Spring, ss. 1155-1176.
- Merriam, Sharan B. Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation) (3. Basım). (Çeviri Editörü: Prof. Dr. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- Öztuna-Kaplan, A. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının epistemolojik inanışlarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasındaki yansımaları: Durum çalışması. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Punch, F.K. (2005). Çev: Bayrak, D., Arslan, H.B. ve Akyüz, Z. Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar. Sayısal Kitabevi, Ankara.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Usta, İ., İşcan, A. ve Yiğit, B. (2019). Açık ve uzaktan öğrenme dersinin geliştirilmesine dönük eğitim fakültesi uzman görüşlerinin belirlenmesi. AUAd, 5(1), 37-52.
- Usta, İ. (2018). Öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki değişim ve açık ve uzaktan öğrenme dersine yönelik öneriler. AUAd, 4(4), 58- 68.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.